

GIJSBERT KNIJFF, MESSESTEECKER.

Het beroep van „messesteecker” dat enige Utrechtse burgers in het midden der 16de eeuw uitoefenden, is minder moorddadig dan men bij eerste lezing zou vermoeden. Het was er een van de meest vreedzame. In die jaren was het een gebruik om het zakmes, de degen en dergelijke voorwerpen, die ten dele als luxe werden beschouwd, op het heft of gevest te doen versieren met het familie-wapen, een devies, naam of enig ornament. Gijsbert Knijff, de graveur, d.i. „steecker” schijnt zich voor deze soort werkzaamheden bijzonder geïnteresseerd te hebben. In de kwaliteit van messesteecker wordt hij vele malen genoemd. Ook voor het stadsbestuur heeft hij opdrachten uitgevoerd, wat o.m. uit deze notitie in de Kameraarsrekeningen van 1551 blijkt:

„Hem Gijsbert Knijff, messesteecker, betaalt 8 sc. 9 penn. uut sake hij in September op vijff dezer stads beckens (voor omroeper) in het midden gesteecken heeft dezer stadt wapens ende daeronder 't woort Utrecht”. — „Noch heeft hij op vijff speijtsen (lansen voor de wachtlieden) desgelijcx, als voren gesteken die stadts wapens, ende daeronder Utrecht”.

De voorwerpen, die hij voor het stadsbestuur versierde, dienden als „vereering” aan hen, die zich om een of andere reden, voor de stad of burgerij verdienstelijk hadden gemaakt, evenals men voor sommige ingezetenen „glaesen”, d.w.z. geschilderde ruiten liet maken en bij bijzondere gelegenheden aanbood. Ook over die glazen laten de archivalia herhaaldelijk lezen.

Ook zijn naam Knijff was op zijn beroep toepasselijk. Knijff of cniyf was in de middeleeuwen en in de 16de eeuw de algemeen gebruikelijke benaming voor mes, in het bijzonder voor knipmes. Nog heden ten dage wordt een zakmes knijf geheten, in het bijzonder in de provincie, vooral in het Zuiden, en wellicht ook elders. De familienaam Knijff komt reeds in de 15de eeuw veelvuldig voor en was eigen aan enige geslachten van graveurs, goud- en zilversmeden, enz.

OUDEGEIN.

Aan de weg Utrecht—Vreeswijk, even buiten het dorp Jutphaas, ligt verscholen tussen hoog geboomte het huis Oudegein. Het huis stamt uit de eerste helft van de 17de eeuw, het is sober van architectuur, goed van verhoudingen en in volkomen harmonie met de directe omgeving. De heer W. J. Varik, die er in „Heemschut” een artikel aan wijdt, noemt het een der best bewaard gebleven voorbeelden van dit soort bouwkunst uit onze glorie-tijd.

Het tegenwoordige gebouw heeft verschillende voorgangers gehad, aan wie een minder gunstig lot beschoren was.

Over de stichting van Oudegein schijnt niets bekend te zijn, het wordt reeds in de 12e eeuw genoemd en zal oorspronkelijk zijn opgericht ter bevestiging van de IJseltol, belangrijk knooppunt in het vroege handelsverkeer met Utrecht. Als grensvesting heeft het in niet geringe mate gedeeld in de rampspoed van de in de middeleeuwen telkens weer opblaiende oorlogen tussen Holland en het Sticht. Het is herhaaldelijk belegerd, in brandgestoken of tot de grond verwoest, maar even zo vaak herrees het uit zijn puin.

De heer Varik doet dan enige mededelingen over het tegenwoordige kasteel, dat door Adriaan Ploos van Amstel, een der rechters van Oldenbarneveld, in 1633 op oudere grondslagen werd gebouwd. In de keldermuren zouden nog sporen zijn te vinden van een oude gevechtstoren. In de loop van de jaren is er, althans uitwendig, maar zeer weinig aan het huis veranderd. De hoofdvorm is nog precies dezelfde als voor ruim twee eeuwen. De kruisramen moesten naar de smaak van de 18e eeuw plaats maken voor de roedeverdeling. Tezelfder tijd zullen de vensters in de rechterzijgevel zijn gedicht. De oorspronkelijke hoge houten ophaalbrug is veranderd in een vaste, waaronder weer een afzonderlijke brug is gemaakt, die toegang geeft tot het sousterrain, dat behalve van een deur, nog van een tweede venster werd voorzien.

Onmiddellijk grenzende aan de kasteelgracht ligt de boerderij met een aardige — naar schatting 18e eeuwse-gevel, van warmrode baksteen en boogjes met blokken van natuursteen.

De schrijver wijst erop, dat deze boerderij nog gedeeltelijk is omgeven door een cirkelgracht; naar hem werd meegedeeld waren hier voorheen de verblijven van de krijgsknechten gelegen.

Het lijkt hem echter geenszins onwaarschijnlijk, dat men hier de plaats van een der oudste sterkten zal hebben te zoeken, te meer, waar verondersteld mag worden, dat het middeleeuwse Oudegein niet veel anders zal zijn geweest dan een goed versterkte wohntoren. Toen in 1329 „Heynen Snoyen soon van den Ouden-Gheine” er mede werd beleend, heette het in de volkmond „de Snoyen-toren”; later, in 1355, wordt het om zijn geduchte versterking door de spraakmakende gemeente „de Wapentoren” genoemd.

Voorbeelden van kastelen, die oorspronkelijk uit zulk een toren hebben bestaan, zijn thans nog in het Utrechtse te vinden. Men beschouwe b.v. Weerdestein en de Natewisch, beide nog op zichzelf staande torens door een gracht omgeven; Walenburg, met later aangebouwd huis; Hinderstein en Rijnstein, eveneens met latere aanbouwsels en het thans misschien reeds gesloopte Lunenburg, dat in de oorlogsjaren werd vernield en waarvan in de ruïne de middeleeuwse toren met zware muren van grote moppen opgetrokken, nog zeer duidelijk viel te onderkennen.